

provinsje fryslân
provincie fryslân

Concept

Actieplan Landbouwagenda

Toekomstbeeld Friese landbouw 2021 - 2030

Foarwurd

Fryslân is dé agraryske provinsje fan Nederlân. En dêr meie wy grutsk op wêze. Wy binne ien fan 'e bêsten yn 'e wrâld as it giet om ynnovaasje. Us produkten geane oer de hiele wrâld. Ta yllustraasje: wy eksportearje alle jierren foar mear as 2,3 miljard euro oan lânbouprodukten, dat is hast 40% fan 'e folsleine Fryske eksport. Dêrneist spilet de agraryske sektor in wichtige rol yn ús provinsje. Ien op de tsien minsken yn Fryslân wurket yn de agrifoodsektor en lânbou heart yn it Fryske lânskip; 67% fan 'e Fryske grûn is lânbougrûn.

Wy wolle ús posysje en it belang fan ús Fryske lânbou behâlde, mar dat giet net sûnder in oergong. It kolleezje wol de brede wolfeart yn Fryslân fergrutsje; Lok op 1. Dêryn draacht ek de lânbou by oan de kwaliteit fan it libben yn it hjir en no en beynfloedet ek de kwaliteit fan it libben fan lettere generaasjes of fan minsken earne oars yn 'e wrâld. Dêrom in oergong dêr't wy yn ús provinsjale bestjoersakkoart fan sein hawwe dat wy de Fryske agraryske sektor fan in fjirde stjer no, nei in fyfde griene stjer bringe wolle. Koartsein: wy wolle de Fryske lânbou behâlde en fuortsterkje troch fierdere stappen te setten om dy lânbou duosumer te meitsjen. Us prioriteit is dêryn it ûndernimmersperspektyf fan de Fryske boer. Der moat ommers in goed stik brea fertsjinne wurde kinne

Wichtige fragen yn dizze oergong binne: hoe jouwe wy dy stal? En: wêr lizze wy yn de kommende jierren de klam op om sa ek it griene ûndernimmerskip oan de fiedselfoarsjenning ta te foegjen? Op dy fragen besykje wy yn de Lânbou-aginda in antwurd te jaan. Mei oare wurden: Mei dizze Lânbou-aginda jouwe wy de Fryske boer ark om yn de kommende jierren de oergong nei dy fyfde, griene stjer te meitsjen.

De lânbou-aginda is opsteld mei en troch de belanghawwenden yn de Fryske agraryske sektor. Oan de hân fan aginda-tafels en brûsplakken hawwe dy belanghawwenden seis oerkoepeljende tema's keazen, dêr't wy yn de kommende jierren fierder oan wurkje sille. De provinsje Fryslân wol dêryn fasilitearje en stimulearje. It úteinlike doel is om de Fryske boer in lange termyn-perspektyf te jaan om de bêste lânbouprovinsje fan Nederlân te bliuwen.

Klaas Fokkinga,
deputearre Lânbou

Krachtige en prachtige Agrifood Sector

De landbouw is van grote betekenis voor Fryslân en staat op een kwalitatief hoog niveau. De startnotitie van november 2020 voor de Friese Landbou wagenda beskrijft de ambitie om de landbouw in Fryslân te ontwikkelen van een vier- naar een vijfsterren-landbouw. Deze vijfde ster staat voor natuurinclusieve kringlooplandbouw.

De Landbou wagenda richt zich op het wegnemen van de belemmeringen om daarmee de transitie te versnellen en het agrarisch ondernemerschap te versterken. Met deze agenda wordt gestuurd op doelen, op het geven van een langdurig perspectief aan agrarisch ondernemers gesteund met structurele financiën. Vanuit provinciaal ingestoken actiepunten wordt in samenwerking met de stakeholders gewerkt aan het wegnemen van belemmeringen en wettelijke opgaven die worden vertaald naar concrete doelen voor gebieden en bedrijven. Dit betekent niet dat er toegewerkt wordt naar nieuw beleid, maar dat juist vanuit het bestaande beleid de landbouwsector in staat wordt gesteld om meer te verduurzamen door middel van groen ondernemerschap. De Landbou wagenda is een dynamische agenda die als leidraad dient voor de komende tien jaar.

■ Diversiteit in de landbouw maakt sterk.

In Fryslân blijft er, letterlijk en figuurlijk, ruimte voor verschillende soorten land- en tuinbouw met diverse concepten en verdienmodellen. De verschillende soorten landbouw zetten allemaal stappen in verduurzaming en zij bewegen naar een meer natuurinclusieve kringlooplandbouw. Het uitgangspunt is dat een gezonde bodem bijdraagt aan gezond voedsel en een gezonde bedrijfsvoering. Beeld van de Friese landbouw in 2030: met een gezonde bodem, gezond eten, werken en leven in Fryslân.

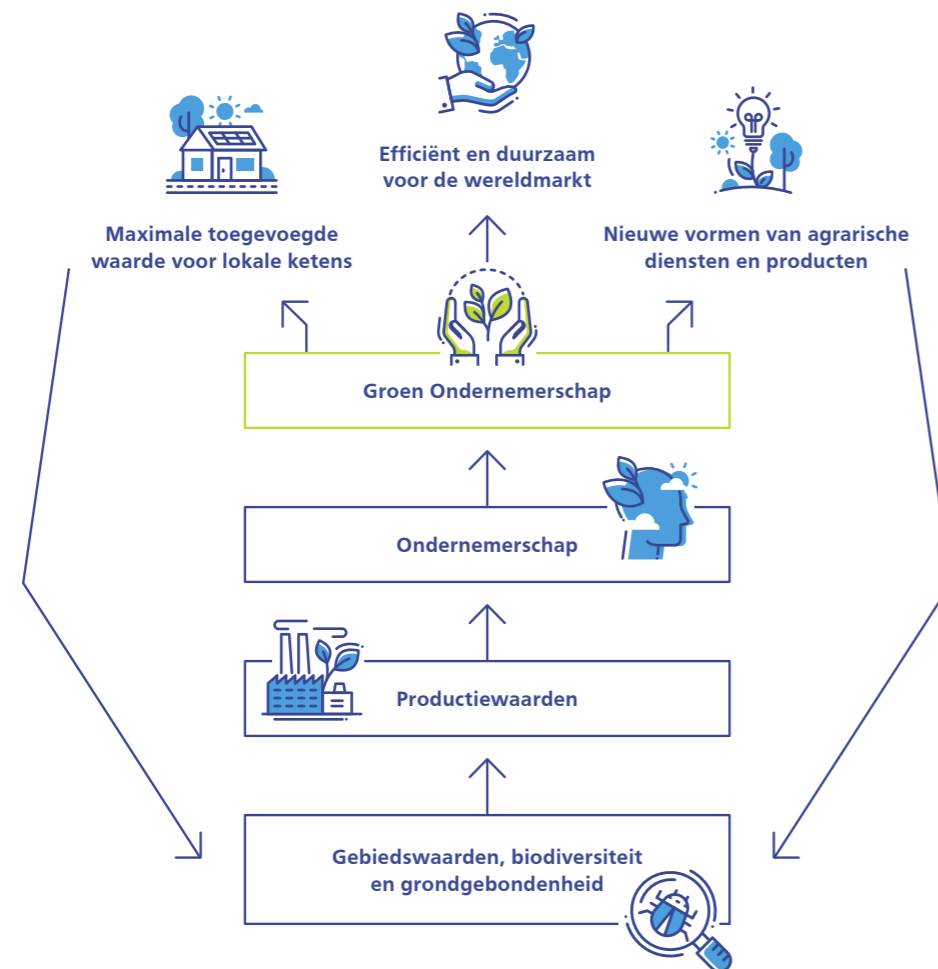
Ondernemerschap volgt uit de hedendaagse en toekomstige productiewaarden van de gebieden. Ondernemers herkennen de kansen en weten deze om te zetten in verdienmodellen. Uiteindelijk zullen alle verschillende type ondernemers, een stuk vergroening en ecologische dienstverlening in hun bedrijfsvoering opnemen. Deze verbreding leidt tot een aantrekkelijk landschap en een goed belegde boterham voor de boer. Hierdoor blijft het platteland leefbaar en blijft het een motor van de Friese (agrarische) economie.

Een deel van de agrarische ondernemers zet in op hightech productie, efficiënt produceren en volume, gericht op export met een rol om de mondiale voedselzekerheid te borgen. Een ander deel van de agrarische ondernemers richt zich op onderscheidend vermogen en maximale toegevoegde waarde zoals biologische landbouw of lokale verkoop. Daarnaast ontstaan er meer en meer nieuwe businessmodellen voor ecologisch ondernemerschap.

■ Samen op weg naar 2030

Om in 2030 met de Friese landbouw te werken aan een gezonde bodem, gezond voedsel en gezond werken en leven in Fryslân, zijn de volgende volgende thema's geïdentificeerd. Deze actiepunten werken als hefboomen voor de transitie.

1. Maximale toegevoegde waarde voor lokale ketens
2. Efficiënt en duurzaam voor de wereldmarkt
3. Nieuwe vormen van agrarische diensten en producten
4. Versterken agrarisch ondernemerschap
5. Productiewaarden versterken door kennis & innovatie
6. Waarde toekenning vanuit gebiedswaarden, biodiversiteit en grondgebondenheid

Toelichting: binnen 'groen ondernemerschap' kan de ondernemer kiezen voor de drie genoemde afzetmogelijkheden, tegelijk of voor een of twee daarvan.

Maximale toegevoegde waarde voor lokale ketens

Steeds meer consumenten willen weten waar hun voedsel vandaan komt, stellen eisen aan kwaliteit en productiewijze en kiezen steeds meer voor producten waarvan de herkomst transparant is (lokale- en streekproducten). Lokale voedselproductie met een hoge toegevoegde waarde biedt een goede maatschappelijke bijdrage. Deze is van positieve invloed op de verbinding tussen boer en burger, biodiversiteit, economische groei, leefbaarheid in stad en platteland en op gezondheid. Sterke lokale en korte ketens zorgen bovenal voor een concurrerend verdienmodel voor agrarische ondernemers.

■ Acties

De positie van duurzame Friese producten vanuit gebiedswaarden als keten versterken en beter zichtbaar en vindbaar maken (aanwakkeren van de vraag en beter vermarkten van Friese producten als bron voor structuurverbetering).

Potentiële actiehouders

Friese Voedselbeweging, Feriening Biologyske Boeren Fryslân, Friese Milieufederatie, De Fryske

Timing

2022 - 2030

De oprichting van een Friese Voedselcoöperatie om de marktcoördinatie te verbeteren en een groothandelsfunctie te benutten. Inclusief platform voor kleinschalige biologische afzet (FBBF).

Potentiële actiehouders

Streekboeren&Co., Agrarische Jongeren Fryslân, Friese Voedselbeweging, Netwerk Duurzame Dorpen, Coöperatieve samenleving, Feriening Biologyske Boeren Fryslân

Timing

2021 - 2024

Meer samenwerking tussen regionale supermarkten (lokale clusters) om daarmee lokale productie te versterken en de afzetkanalen te vergroten (stimuleren van productie en consumptie van Friese producten).

Potentiële actiehouders

Lokale franchisers

Timing

2022 - 2030

Een Friese Voedselcoöperatie oprichten om de marktcoördinatie te verbeteren en een groothandelsfunctie te benutten draagt bij aan de maatschappelijke opgaven: Herstelprogramma biodiversiteit, Natuur & Landschapsbeheer en -ontwikkeling, Integrale bodemvitaliteit, Kader Richtlijn Water, Dierenwelzijn, Biologische landbouw, Opgave Veenweide, Friese economie en de Leefbaarheid en gezondheid.

Efficiënt en duurzaam voor de wereldmarkt

Fryslân is trots op alle agrarische ondernemers en hun unieke (voedsel)producten. Fryslân is sterk in de export van zuivel en pootgoed (aardappelen), unieke producten die op een eigen, passende manier een stap naar duurzamere, efficiënte landbouw zetten. Om een concurrerende positie te versterken wordt een integrale kwaliteitsslag gemaakt, die zich vertaalt naar toegevoegde waarde in de exportmarkt. De wijze van verduurzamen en monitoring moet aansluiten op internationale standaarden.

Acties

Een routekaart opstellen en versterken integrale gebiedsaanpak richting natuurinclusieve kringlooplandbouw, waarbij het uitgangspunt de landbouw is en waarin zowel biodiversiteit als brede duurzaamheidsopgaven worden aangepakt door deze te verbinden aan de keten.

Potentiële actiehouders	Timing
Nederlandse Akkerbouw Vakbond, Agrifirm, De Fryske	2022 - 2030

Regionale verduurzaming aansluiten op internationale normeringen/standaarden voor o.a. zuivel en pootgoed.

Actiehouders	Timing
Private partijen	2021 - 2024

Een boegbeeld van de Friese landbouw aanstellen. Hiermee versterken we de profilering van de Friese landbouw (=duurzaam en efficiënt) door bijv. ambassadeur/gedeputeerde. Nationaal en regio verbinden.

Potentiële actiehouders	Timing
Private partijen	2022 - 2030

Regionale verduurzaming aansluiten op internationale normeringen/standaarden voor o.a. zuivel en pootgoed draagt bij aan de maatschappelijke opgaven: Klimaatakkoord, Herstelprogramma biodiversiteit, Natuur & Landschapsbeheer en -ontwikkeling, Integrale bodemvitaliteit, Kader Richtlijn Water, Dierenwelzijn, Opgave Stikstof, de Friese economie, en leefbaarheid en gezondheid.

Nieuwe vormen van agrarische diensten en producten

Agrarische ondernemers worden beloond voor het leveren van ecosysteemdiensten zoals waterbeheer, biodiversiteit en natuurontwikkeling. Op die manier wordt een stapeling van beloning mogelijk gemaakt. Door diversificatie kunnen agrarische ondernemers-bedrijven meer zekerheid krijgen en stappen zetten in verduurzaming. De Friese overheid neemt een actieve rol aan als ondernemende overheid.

Acties

Een Fries beheerfonds opzetten om daarmee het stapelen van beloningen te realiseren en een verdienmodel voor de komende 20 jaar vast te leggen. Daarbij ook fiscale mogelijkheden onderzoeken om een verdienmodel onder natuurinclusieve kringlooplandbouw op te zetten. Inclusief pilots op boeren erf (FrieslandCampina).

Potentiële actiehouders	Timing
Kollektievenberied Fryslân, Rabobank, agrarische belangenbehartiging, Friese Milieufederatie, Agrarische Jongeren Fryslân, Wetterskip, Nederlandse Akkerbouw Vakbond, Agrifirm, FrieslandCampina	2022 - 2030

CO₂-banking in het leven roepen om daarmee een verdienmodel voor het vastleggen van CO₂-equivalenten te realiseren.

Potentiële actiehouders	Timing
Private partijen	2022 - 2030

Friese coöperatie voor kringlooplandbouw. Het doel van deze coöperatie is het ontwikkelen van een volwassen markt voor reststromen en circulaire landbouw op een zo lokaal mogelijk niveau.

Potentiële actiehouders	Timing
Private partijen	2022 - 2030

Het instellen van een Transitiefonds om de investeringsdrempel voor boeren die een stap zetten naar natuurinclusieve kringlooplandbouw te verlagen.

Potentiële actiehouders	Timing
n.t.b.	2021 - 2024

Het instellen van een Transitiefonds om de investeringsdrempel voor agrariërs die een stap zetten naar natuurinclusieve kringlooplandbouw draagt bij aan maatschappelijke opgaven: Klimaatakkoord, klimaatadaptatie & -mitigatie, Herstelprogramma biodiversiteit, Natuur & Landschapsbeheer en -ontwikkeling, Integrale bodemvitaliteit, Kader Richtlijn Water, Biologische landbouw, Opgave Veenweide, Friese economie, Leefbaarheid en gezondheid.

4

Versterken agrarisch ondernemerschap

Fryslân zet in op sterk agrarisch ondernemerschap en vakmanschap, met meer aandacht voor die onderwerpen in groen onderwijs, coaching en mentorschap. Ook ondersteunt de provincie nieuwe vormen van Groen ondernemerschap. Denk aan energieproductie zoals windenergie en zonnedaken, nieuwe vormen van coöperatieve samenwerking voor kringlooplandbouw en andere nieuwe bedrijfsactiviteiten die bijdragen aan natuurinclusieve kringlooplandbouw.

Acties

Ondernemers worden ondersteund door onafhankelijke adviseurs, business coaches en onderling mentorschap. De provincie versterkt de rol van de innovatiemakelaar, om agrarisch ondernemers te steunen met een stap natuurinclusieve kringlooplandbouw.

Potentiële actiehouders

Kennisinstellingen, Living Labs, Kollektivenberied Fryslân, Landbouw Advies Pool

Timing

2021 - 2024

Groen onderwijs zet ondernemerschap voor duurzame landbouw centraal

zodat jonge boeren meer regie hebben over de afzetmogelijkheden. Meer aandacht voor marketing/ketendenken, verdienmodellen en overname in agrarische opleidingen.

Potentiële actiehouders

Van Hall Larenstein, Aeres-groep

Timing

2022 - 2030

Landbouw en voedsel op MBO en secundair onderwijs om jonge mensen te enthousiasmeren voor een toekomst in de agrarische sector.

Potentiële actiehouders

Onderwijsinstellingen

Timing

2022 - 2030

Leven lang leren traject voor landbouwtransitie zodat boeren de stap naar natuurinclusieve kringlooplandbouw makkelijker maken en zij-instromers worden ondersteund bij het boeren-ondernemerschap.

Potentiële actiehouders

Van Hall Larenstein, Aeres-groep

Timing

2022 - 2030

Ondernemers worden ondersteund door onafhankelijke adviseurs, business coaches en onderling mentorschap draagt bij aan de maatschappelijke opgaven: Klimaatakkoord, klimaatadaptatie & -mitigatie, Herstelprogramma biodiversiteit, Natuur & Landschapsbeheer en -ontwikkeling, Integrale bodemvitaliteit, Kader Richtlijn Water, Dierenwelzijn, Biologische landbouw, Opgave Stikstof, Opgave Veenweide, Friese economie, Leefbaarheid en gezondheid.

5

Productiewaarden versterken door kennis & innovatie

De kennis & innovatie instellingen in Fryslân zullen hun rol als hub versterken. Daarvoor is het nodig dat de verschillende kennis- en innovatieactiviteiten die lopen in Fryslân meer samenkomen. Het verdienvermogen voor nieuwe vormen van landbouw wordt meegenomen in kennis- en innovatieprogramma's van de kenniscentra. Er wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij Nationale en Europese programma's. Deze integrale aanpak is sector gericht, met een focus op het agrarische ondernemerserf. Het effectiever en efficiënter door laten stromen van onderzoek via praktijkproeven naar de sector krijgt nog meer nadruk.

Acties

Een gezamenlijk programma Dairy Waardetoekening inclusief verlaging emissies in melkveehouderijsector. Ingrediënten van melk koppelen aan waardetoekeening. Ruimte in regelgeving/vergunningen en stimulansen voor melkveehouders die willen innoveren om emissies te verminderen.

Potentiële actiehouders

Dairy Campus, gemeenten, melkveehouderijsector, Living Lab Fryslân

Timing

2022 - 2030

Programma circulaire landbouw in de pootgoedsector gericht op de bevordering van duurzame productie en circulaire landbouw te bevorderen in de pootgoedsector, pilots op te schalen.

Potentiële actiehouders

Potato Valley, Living Lab Fryslân, WUR

Timing

2022 - 2030

Programma gezonde bodem, gericht op vitale bodems, CO₂-vastleggen en klimaatadaptatie.

Potentiële actiehouders

Kenniscentrum Verzilting, WUR, RUG, Van Hall Larenstein

Timing

2021 - 2024

Programma eiwittransitie: gericht op ontwikkelen plantaardige alternatieven voor dierlijk eiwit en ontwikkelen volwaardige keten van eiwitgewassen in Fryslân geteeld en verwerkt voor food en feed.

Potentiële actiehouders

Samenwerking met Fascinating

Timing

2022 - 2030

Programma gezonde bodem, gericht op een vitale bodem, CO₂-vastleggen en klimaatadaptatie draagt bij aan de maatschappelijke opgaven: Klimaatakkoord, Klimaatadaptatie & -mitigatie, Herstelprogramma biodiversiteit, Natuur- & landschapsbeheer en -ontwikkeling, Integrale bodemvitaliteit, Kader Richtlijn Water, Regionale Energiestrategie, Biologische landbouw, Opgave Veenweide, Friese economie en Leefbaarheid en gezondheid.

Waardetoevoeging vanuit gebiedswaarden, biodiversiteit en grondgebondenheid

Gebiedswaarden inclusief biodiversiteit dienen van toegevoegde waarde te zijn in het agrarische product en hun plek te krijgen in de keten. Grondgebondenheid draagt daaraan bij en is voor Fryslân een uniek verkooppunt. Voor ontwikkeling van nieuwe markten is, naast duidelijke randvoorwaarden van ketenpartners, een stimulerende overheid nodig die nieuwe waarden en nieuwe markten kan helpen ontwikkelen.

Acties

Aanpak grondmobiliteit zodat melkveehouders kunnen investeren in een grondgebonden bedrijfsvoering.

Potentiële actiehouders

LTO, Farmers Defence Force, Nederlandse Melkveehouders Vakbond, Pijpkaneel, Fries Grondbezit, Rabobank, Friese Milieufederatie.

Timing

2021 - 2024

In overleg treden met het ministerie van LNV en de veehouderijsector over het opstarten van **pilots om grondgebondenheid te stimuleren**.

Potentiële actiehouders

Kollektivenberied Fryslân, Nederlandse Melkveehouders Vakband, Farmers Defense Force, LTO, WUR/Dairy Campus.

Timing

2022 - 2030

Verkennen hoe de problematiek van huiskavels op te lossen en natuur(inclusief) te implementeren.

Potentiële actiehouders

LTO, Nederlandse Melkveehouders Vakbond, Farmers Defense Force.

Timing

2022 - 2030

In de contouren van het nieuwe mestbeleid **verkennen hoe slimmer om te gaan met mest** en een grondgebonden bedrijfsvoering te belonen en emissies te reduceren.

Potentiële actiehouders

Kollektivenberied Fryslân, Fries Grondbezit, Nederlandse Melkveehouders Vakbond, LTO, Farmers Defense Force, Bioclear, WUR/Dairy Campus

Timing

2022 - 2030

Aanpak grondmobiliteit, zodat melkveehouders kunnen investeren in een grondgebonden bedrijfsvoering draagt bij aan de maatschappelijke opgaven: Klimaatakkoord, klimaatadaptatie & -mitigatie, Herstelprogramma biodiversiteit, Natuur & Landschapsbeheer en -ontwikkeling, Integrale bodemvitaliteit, Kader Richtlijn Water, Biologische landbouw, Opgave Stikstof en Opgave Veenweide.

Het reisschema

Er wordt voorgesteld om de focus te leggen op negen actiepunten. Deze selectie is door de provincie gemaakt op basis van de gevoerde gesprekken aan de verschillende agendatafels. Waarbij als uitgangspunt de integraliteit en de bijdrage aan de wettelijke opgaven in ogenschouw is genomen. Deze selectie is niet voor besluitvorming voorgelegd aan de stakeholders van de agendatafels.

Voorgesteld wordt om focus te leggen op de volgende actiepunten:

- Opzetten van Friese voedselcoöperatie voor lokale ketens en biologisch. (2021 - 2024)
- Regionale duurzaamheid koppelen aan internationale normering en thema's; zoals klimaat, biodiversiteit en CO₂. (2021 - 2024)
- Stapelen van publiek-private beloningen (eventueel in combinatie met fiscaliteit). (2022 - 2030)
- Programmatische kennisaanpak bodem; koppelen aan zuivel, poters en eiwit. (2021 - 2024)
- Programmatische kennisaanpak Dairy Waardetoekenning (samenwerking Dairy Valley). (2022 - 2030)
- Kennis op het agrarische ondernemerserf door onafhankelijke adviseurs en mentors/tutors (LAP) om daadwerkelijk grondgebonden natuurinclusieve circulaire landbouw te realiseren. (2021 - 2024)
- Grondgebondenheid verwaarden, bijv. door verminderde administratieve lasten. (2022 - 2030)
- Friese kringloopcoöperatie initiëren om de kringloop in de landbouw zo goed mogelijk te sluiten, op basis van lokale reststromen en biobased economy. (2022 - 2030)
- Het instellen van een Transitiefonds om de investeringsdrempel voor boeren die een stap zetten naar natuurinclusieve kringlooplandbouw te verlagen.

De governance

De Landbouwagonde is van alle bij dit plan betrokken stakeholders in Fryslân en voor de boeren en de burgers. Deze agenda is dan ook met de sector tot stand gekomen en er zal ook met de sector verder aan worden gewerkt. Dit is een dynamisch proces. In de fase van het opstellen van de landbouwagonde voert de provincie de regie. Voor de periode na vaststelling van de Landbouwagonde kan dit – op onderdelen veranderen, afhankelijk van de rol en bijdragen die partijen willen gaan leveren. Aan alle partijen is gevraagd bij welke actiepunten ze bij de uitvoering van de landbouwagonde betrokken willen zijn. Er is nog niet vastgelegd wie van welk actiepunt trekker wordt. De voorkeur heeft dat het eigenaarschap van de actiepunten bij de stakeholders ligt.

Monitoring, proces- en beleid

De monitoring is een belangrijk onderdeel om de voortgang van de doelen van het beleid in Fryslân in beeld te brengen. Er dient onderscheid te worden gemaakt tussen de monitoring van proces- en beleidseffecten. Deze landbouwagonde wordt procesmatig gemonitord. De voortgang van de actiepunten wordt teruggekoppeld rond de zomer 2022, zomer 2023 en wordt verantwoord rond zomer 2024 in Provinciale Staten.

Daarnaast wordt er gewerkt aan een structurele Fryske monitoring om in beeld te brengen wat de situatie van de agrarische sector in Fryslân is en wat op de agrarische gronden wordt geproduceerd aan ecologische diensten. Het in beeld

brengen zal verzorgd worden door het dashboard landbouw. Dit dashboard is gereed en zal in juni 2021 online worden gezet.

Tegelijkertijd zal het dashboard in de toekomst worden aangevuld met verschillende groenblauwe Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's), via bestaande dataverzameling. Deze uitbreiding van het dashboard landbouw is een actiepunt onder regie en trekkerschap van de Provincie en loopt in 2021 en 2022.

Financiën

Er is naar huidige inzichten een indicatieve begroting gemaakt van de kosten die gemoeid zijn met de uitvoering van de negen acties uit Landbouwagonde. Er is nog een resterend startbudget van de landbouwagonde beschikbaar van €359.000. Daarnaast zijn er Dairy Valley middelen beschikbaar van €600.000. Het totaal van 959.000 euro dekt de uitvoering van de actiepunten 1 t/m 8.

Aangenomen moties

Bij de behandeling van de startnotitie zijn zeven moties aangenomen. De aangenomen moties worden beantwoord en ingebed met en in het actieplan van de landbouwagonde.

Colofon

Bij vragen kunt u contact opnemen met Ingrid van Huizen en Douwe-Jan Sietsma.

Ingrid van Huizen
i.b.vanhuizen@fryslan.frl
06-46891849

Douwe-Jan Sietsma
d.sietsma@fryslan.frl
06-12719590

Opgesteld door:

In opdracht van de Provincie Fryslân